

ความรับผิดชอบของบริษัทประกันชีวิต หากตัวแทนไม่นำส่งเบี้ยประกัน

พรเทพ ทวีกาญจน์
ทนายความ

ตัวแทนประกันชีวิต คือ คนที่มีหน้าที่ชักชวนให้คนทำประกันชีวิตกับบริษัทของตน โดยจะต้องได้รับใบอนุญาตจากเลขาธิการคณะกรรมการกำกับ และส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) และจะต้องมีคุณสมบัติตรงตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต มาตราที่ 69 รวมทั้งเคยเข้าอบรมเกี่ยวกับประกันชีวิต และสอบวัดความรู้ได้ตามเกณฑ์ที่นายทะเบียนกำหนด คนที่จะทำอาชีพนี้ต้องอาศัยประสบการณ์ มีการศึกษา และมีบุคลิกที่เหมาะสมกับอาชีพนี้ด้วย เพราะคนส่วนใหญ่ มักจะไม่ยอมซื้อประกันง่ายๆ จากการสำรวจพบว่าคนไทยมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่ได้ทำประกัน ดังนั้นใครที่อยากทำอาชีพนี้ อาจจะต้องมีความอดทน ความกระตือรือร้น แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเก่ง หมั่นพัฒนาตัวเอง มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ขอบงานขาย และไม่กลัวที่จะลำบากนี้ คือคุณสมบัติโดยย่อ ๆ

ตัวแทนประกันชีวิต จะถูกควบคุมด้วยสำนักงาน คปภ. ซึ่งได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับคุณภาพของตัวแทน ตั้งแต่กระบวนการก่อนการขาย การเสนอขายตลอดจนการให้บริการหลังการขาย อีกทั้งมีการอบรม การสอบ การขอต่ออายุ เพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทน ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองประชาชนผู้เอาประกันภัยไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ สำนักงาน คปภ. จะดำเนินการตรวจสอบ และพิจารณาลงโทษตัวแทน ที่มีพฤติการณ์เอารัดเอาเปรียบ และฝ่าฝืนกฎกติกาที่กำหนดโดยเคร่งครัดจริงจัง และ

ต่อเนื่องในการบังคับใช้กฎหมายหากมีกรณีมีการฉ้อฉลประกันภัย นอกจากจะถูกเพิกถอนใบอนุญาตแล้ว ถ้าการกระทำเข้าองค์ประกอบความผิดเรื่องการฉ้อฉลประกันภัยก็อาจถูกดำเนินคดีจนถึงขั้นจำคุก และปรับอีกด้วย

สาเหตุของการกระทำความผิดของตัวแทนที่นำไปสู่การลงโทษ เพิกถอนใบอนุญาต ที่ตรวจพบได้เกิดจาก 4 กรณี คือ ได้รับเงินค่าเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยมาแล้วแต่ไม่ได้นำเงินค่าเบี้ยประกันภัยส่งให้บริษัท กระทำการทุจริตการสอบ โดยสวมสิทธิ์เข้าสอบความเพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทน ยินยอมให้ผู้อื่นที่มีได้รับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตให้กับบุคคลเอาประกันภัยกับบริษัทในนามตนเอง และชักชวนให้ผู้เอาประกันภัยทำสัญญาประกันภัยโดยไม่ได้อธิบายเงื่อนไขให้ชัดเจน

มาดูความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างตัวแทนประกันชีวิตกับบริษัทผู้รับประกันชีวิต มีความสัมพันธ์ในลักษณะตัวการตัวแทน ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 821 ที่บัญญัติไว้ว่า “บุคคลใดเชิดบุคคลอีกคนหนึ่งออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี รู้แล้วยอมให้บุคคลอีกคนหนึ่งเชิดตัวเขาเองออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกผู้สุจริต เสมือนว่าบุคคลอีกคนหนึ่งนั้นเป็นตัวแทนของตน” ในกรณีที่ตัวแทนไปกระทำความผิดในฐานะตัวแทนบริษัท ต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดที่ตัวแทนได้

กระทำนั้นด้วย ตามมาตรา 425 ที่บัญญัติว่า “**นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดชอบลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในการที่จ้างนั้น**”

เมื่อบริษัทฯ ได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนแล้วก็มีสิทธิเรียกเอาจากตัวแทนต่อไปได้ ตามมาตรา 426 ที่บัญญัติว่า “นายจ้างซึ่งได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอก เพื่อละเมิดอันลูกจ้างได้ทำนั้น ชอบที่จะได้ชดเชยจากลูกจ้างนั้น” มาตรา 427 “บทบัญญัติในมาตราทั้งสองก่อนนั้น ท่านให้ใช้บังคับแก่ตัวการ และตัวแทนด้วย โดยอนุโลม”

เคยมีคำพิพากษาของศาลฎีกาได้ตัดสินคดีไว้เรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องที่พบเห็นค่อนข้างบ่อยในปัจจุบัน ที่เกิดขึ้นจากตัวแทนที่ไม่สุจริต คือ เรื่องมีอยู่ว่า ตัวแทนได้ไปชักชวนโดยการหลอกลวงให้ผู้เอาประกันทำสัญญาประกันชีวิต โดยให้ลงชื่อในคำขอประกันชีวิต หลอกลวงว่าเป็นการขอต่ออายุกรมธรรม์ประกันชีวิตฉบับเดิม ทำให้ผู้ทำสัญญาประกันหลงเชื่อเข้าทำสัญญาโดยสำคัญผิด เมื่อการสำคัญผิดนั้นเป็นสาระสำคัญ ทำให้นิติกรรมนั้นตกเป็นโมฆะ ผู้เอาประกันทราบว่าเป็นสัญญาเป็นโมฆะ จึงได้เรียกเอาเบี้ยประกันชีวิตคืน บริษัทที่รับประกันไม่คืนให้ อ้างว่าผู้เอาประกันประมาทเลินเล่อในการลงลายมือชื่อในคำขอเอง ไม่รับผิดชอบ และไม่คืนเงินเบี้ยประกันให้ เรื่องจึงมีการฟ้องร้องเรียกเบี้ยประกันคืน และค่าเสียหายอันเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการติดตามทวงถามให้คืนเบี้ยประกัน ท่านผู้อ่านลองศึกษาได้จากฎีกาที่น่าสนใจนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4861/2555 การที่โจทก์ทั้งสามลงลายมือชื่อในคำขอประกันชีวิตมอบให้จำเลยที่ 1 ตัวแทนประกันชีวิตของจำเลยที่ 2 ไปยื่นต่อจำเลยที่ 2 เพราะถูกจำเลยที่ 1 หลอกลวงว่าเป็นการขอต่ออายุกรมธรรม์ประกันชีวิตฉบับเดิม เป็นการ

แสดงเจตนาทำนิติกรรมโดยสำคัญผิดในลักษณะของนิติกรรม จึงเป็นความสำคัญผิดในสาระสำคัญนิติกรรมย่อมเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา 156 โจทก์ทั้งสามรู้จักกับจำเลยที่ 1 มาเป็นเวลานาน และจำเลยที่ 1 เป็นผู้ชักชวนให้โจทก์ทั้งสามทำสัญญาประกันชีวิตฉบับเดิม โจทก์ทั้งสามยอมให้ความเชื่อถือไว้วางใจ จึงถือไม่ได้ว่าโจทก์ทั้งสามประมาทเลินเล่อ ในการลงลายมือชื่อในคำขอทำสัญญาประกันชีวิต ดังนั้น สัญญาประกันชีวิตตามกฎหมายจึงไม่มีผลสมบูรณ์ที่ใช้บังคับได้ จำเลยที่ 1 เป็นตัวแทนประกันชีวิตของจำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 2 มอบอำนาจให้จำเลยที่ 1 มีอำนาจรับเบี้ยประกันชีวิตในนามจำเลยที่ 2 ดังนี้ พฤติการณ์ที่จำเลยที่ 2 ยอมให้จำเลยที่ 1 ติดต่อกับโจทก์ทั้งสามเพื่อต่ออายุกรมธรรม์ และรับเบี้ยประกันชีวิตล่วงหน้าในนามของจำเลยที่ 2 โดยเปิดเผย จึงเท่ากับจำเลยที่ 2 เชิดให้จำเลยที่ 1 เป็นตัวแทนของจำเลยที่ 2 ในการติดต่อรับประกันชีวิต และรับเบี้ยประกันชีวิตล่วงหน้า การที่จำเลยที่ 1 จ้อฉลโจทก์ทั้งสามให้ลงลายมือชื่อในคำขอประกันชีวิตเป็นการจงใจให้โจทก์ทั้งสามได้รับความเสียหายอันเป็นละเมิดต่อโจทก์ทั้งสาม จำเลยที่ 2 จึงต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกผู้สุจริตเสมือนว่าจำเลยที่ 1 เป็นตัวแทนของตนตาม ป.พ.พ. มาตรา 821 และต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำละเมิดของจำเลยที่ 1 ต่อโจทก์ทั้งสามตาม ป.พ.พ. มาตรา 427 ประกอบมาตรา 425 ด้วย ค่าเสียหายอันเป็นค่าใช้จ่ายของโจทก์ทั้งสามในการติดตามทวงถามให้จำเลยทั้งสองคืนเบี้ยประกันชีวิต เป็น

ค่าเสียหายอันเกิดจากการทำละเมิดของจำเลยที่ 1 มิใช่ค่าเสียหายอันเกิดจากสัญญาเป็นโมฆะ หากโจทก์ทั้งสามได้รับความเสียหายย่อมเรียกค่าเสียหายดังกล่าวได้

บทสรุปส่งท้าย ตัวแทนประกันชีวิตได้รับมอบหมายให้ทำธุรกิจแทนบริษัท มีหน้าที่ชักชวนให้ประชาชนมาทำประกัน ถ้าตัวแทนเก็บเบี้ยประกันไปแล้วไม่นำส่งบริษัท ไม่แจ้งให้บริษัททราบ บริษัทประกันต้องรับผิดชอบที่ต่อชดเชยคืนแก่ผู้เอาประกัน การกระทำในฐานะตัวแทน บริษัทผู้เป็นตัวแทนต้องผูกพันต่อบุคคลภายนอกในการกระทำของตัวแทน จะปฏิเสธไม่รวมรับผิดชอบร่วมกับตัวแทนหาได้ไม่ เนื่องจากการใช้ หลักกฎหมายปิดปากตัวการ

ไม่ให้ปฏิเสธต่อบุคคลภายนอกว่าบุคคลอีกคนนั้นเป็นตัวแทนตน ความรับผิดชอบนี้จำกัดเฉพาะเรื่องที่บุคคลภายนอกเข้าทำนิติกรรม เนื่องจากเชื่อโดยสุจริตว่าบุคคลนั้นเป็นตัวแทน และจะไม่มีผลให้บุคคลนั้น เป็นตัวแทนของตัวการในการอื่น นอกจากเรื่องได้เชิดออกนั้น ตามคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ได้วินิจฉัยไว้ข้างต้น